

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 19. listopada 2011

[\[Video\]](#)

Spomen Božje vječne ljubavi

Draga braćo i sestre,

danas želim s vama razmišljati o psalmu koji sažima čitavu povijest o kojoj nam Stari zavjet daje svjedočanstvo. Riječ je o velikom hvalospjevu koji slavi Gospodina u brojnim i opetovanim očitovanjima njegove dobrote tijekom povijesti ljudi: to je Psalam 136, odnosno 135 prema grčko-latinskoj tradiciji.

Kao svečana molitva zahvalnica, poznata kao "Veliki Hallel", taj se Psalam tradicionalno pjeva na završetku židovske pashalne večere i vjerojatno ga je molio i Isus na Posljednjoj večeri koju je slavio sa učenicima; na nju izgleda aludira zabilješka evanđelista: "Otpjevavši hvalospjeve, zaputiše se prema Maslinskoj gori" (usp. Mt 26, 30; Mk 14, 26). Obzor te hvale tako prosvjetljuje teški put Golgote. Čitav se Psalam 136 razvija u litanijском obliku, isprekidan pripjevom koji se ponavlja: "vječna je ljubav njegova". U tekstu se nabrajaju mnoga čuda koja je Bog učinio u povijesti i njegovi zahvati u korist svog naroda; a na svaki proglas Gospodinova spasenjskog čina odgovara pripjev s temeljnim obrazloženjem hvale: Božja vječna ljubav, ljubav koja, prema hebrejskom izrazu korištenom u Psalmu, podrazumijeva vjernost, milosrđe, dobrotu, zahvalu, nježnost. To je povezujući motiv čitavog Psalma, koji se ponavlja uvijek na isti način, dočim se njegova točna i paradigmatička očitovanja mijenjaju: stvaranje, oslobođenje u izlasku, dar zemlje, brižna i stalna pomoć Gospodina prema svom narodu i svakom stvorenju. Nakon trostrukog poziva na zahvaljivanje najvišem Bogu (rr. 1-3), slavi se Gospodina kao Onoga koji čini "čuda velika" (r. 4), od kojih je prvo stvaranje: neba, zemlje, zvijezda (rr. 5-9). Stvoreni svijet nije jednostavno

poprište na kojem se odigrava Božje spasenjsko djelovanje, već je samo ishodište čudotvornog djelovanja. Stvaranjem se naime Gospodin očituje u svoj svojoj dobroti i ljepoti, upušta se u sraz sa životom, otkrivajući volju za dobrom iz koje proizlazi svako drugo spasenjsko djelovanje. A u našem Psalmu, u kojem se prepoznaju odjeci prvog poglavlja Knjige Postanka, stvoreni svijet je sažet u svojim glavnim sastavnicama, a osobito se insistira na zvijezdama, suncu, mjesecu, zvijezdama, veličanstvenim stvorenjima koji vladaju danom i noću. Nije riječ ovdje o stvaranju čovjeka, ali je on ovdje stalno prisutan; sunce i mjesec su za njega – za čovjeka – da dijele čovjekovo vrijeme, dovodeći ga u dodir sa Stvoriteljem poglavito naznačivanjem liturgijskih vremena. Upravo je blagdan Pashe taj kojeg se spominje odmah potom, kada se – prelazeći na Božja očitovanja u povijesti – na početku spominje veliki događaj oslobođenja iz egipatskog ropstva, izlaska, opisanog u njegovim najznačajnijim sastavnicama: kazna pomora egipatskih prvorođenaca, izlazak iz Egipta, prelazak Crvenog mora, putovanje u pustinji sve do ulaska u obećanu zemlju (rr. 10-20). U samoj smo ishodišnoj točki Izraelove povijesti. Bog je intervenirao svojom moćnom rukom da donese svojem narodu slobodu; po Mojsiju, svojem izaslaniku, stupio je pred faraona objavivši se u svoj svojoj veličini i, na kraju, slomio otpor Egipćana strašnim bičem smrti prvorođenaca. Tako Izrael može napustiti zemlju ropstva, sa zlatom svojih tlačitelja (usp. Izl 12, 35-36), "uzdignute pesnice" (Izl 14, 8), u ushićenom znaku pobjede. I na Crvenom moru Gospodin djeluje milosrdnom moći. Pred Izraelcima koje je obuzeo strah kada su vidjeli da su se Egipćani dali u potjeru za njima, tako da su počeli žaliti što su napustili Egipat (usp. Izl 14, 10-12), Bog, kao što kaže naš Psalm: "Crveno more razdvoji [...] Proveđe Izraela posred voda [...] I vrgnu Faraona i vojsku mu u Crveno more" (rr. 13-15). Slika "razdvojenog" Crvenog mora, kao da doziva u svijest ideju mora kao velikog čudovišta koje biva presječeno na pola i tako postalo bezopasno. Gospodin svojom moći pobjeđuje opasnost prirodnih sila i vojnih sila kojim se šepire ljudi: more, koje je prepriječilo put Božjem narodu, pušta Izrael da prođe po suhom, a zatim se zatvara nad Egipćanima te ih potapa. Gospodinova "jaka ruka i ispružena mišica" (usp. Pnz 5, 15; 7, 19; 26, 8) se pokazuju tako u svoj svojoj spasenjskoj sili: nepravedni je tlačitelj pobijeđen, progutale su ga vode, dok Božji narod prolazi "posred" voda i nastavlja svoje putovanje prema slobodi. Na to se putovanje sada referira naš Psalm podsjećajući vrlo kratkom rečenicom na dugo putovanje Izraela prema obećanoj zemlji: "On narod svoj vođaše pustinjom, vječna je ljubav njegova" (r. 16). U tih nekoliko riječi sažeto je četrdesetogodišnje iskustvo, presudno vrijeme za Izraela koji, puštajući da ga Gospodin vodi, uči živjeti vjeru, u poslušnosti i poučljivosti Božjem zakonu. To su teške godine, označene tegobnošću života u pustinji, ali u isti mah i sretne godine, godine pouzdavanja u Gospodina, sinovskog povjerenja; to je doba "mladosti", kako ga definira prorok Jeremija obraćajući se, u Gospodinovo ime, Izraelu izrazima punim nježnosti i čežnje: "Spominjem se mladosti tvoje privržene, ljubavi tvoje vjereničke: ti pođe za mnom u pustinju, po zemlji gdje se ne sije" (Jr 2, 2). Gospodin, poput pastira iz Psalma 23 o kojem smo razmišljali u jednoj katehezi, četrdeset je godina vodio svoj narod, odgajao ga i ljubio, vodeći ga sve do obećane zemlje, pobjeđujući također otpore i neprijateljstva neprijateljskih naroda koji su mu htjeli stati na put spasenja (usp. rr. 17-20). U nizanju "čuda velikih" koje naš Psalm nabraja, stiže se tako do momenta završnog dara – ispunjenja obećanja kojeg je Bog dao ocima: "I njihovu zemlju dade u baštinu: vječna je ljubav njegova! U baštinu Izraelu, služi svome: vječna je ljubav njegova!"

(rr. 21-22). U slavljenju Gospodinove vječne ljubavi sada se spominje dar zemlje, kojeg narod može primiti a da nikada ne uđe u njezin posjed, živeći neprestano u stavu zahvalnog prihvaćanja tog dara. Izrael prima teritorij u kojem će se nastaniti kao u "baštini", izraz koji općenito označava posjedovanje dara primljenog od nekog drugog, pravo na vlasništvo koje se, na točno određen način, referira na očevinu. Jedna je od Božjih osobina "darivati"; i sada, na kraju puta izlaska, Izrael, uživatelj toga dara, poput nekog sina, ulazi u zemlju ostvarenog obećanja. Završeno je vrijeme tumaranja, boravljenja pod šatorima, života u oskudici. Sada je započelo sretno razdoblje stabilnosti, radosti izgrađivanja domova, sađenja loze, življenja u sigurnosti i miru (usp. Pnz 8, 7-13). Ali je to ujedno vrijeme napasti idolopoklonstva, miješanja s poganima, samodostatnosti u kojoj se zaboravlja porijeklo toga dara. Zato psalmist spominje poniženje i neprijatelje, jedne stvarnost smrti u kojoj se Gospodin, još jednom, objavljuje kao Spasitelj: "On se spomenu nas u poniženju našem: vječna je ljubav njegova! Od dušmana nas naših oslobodi: vječna je ljubav njegova!" (rr. 23-24). Sada se javlja pitanje: kako da taj Psalam postane našom molitvom, kako da prisvojimo taj Psalam sebi, za našu molitvu? Važan je okvir Psalma, od početka do kraja: to je stvaranje. Vratit ćemo se na tu točku: stvaranje je poput velikog Božjeg dara od kojeg živimo, u kojem se on objavljuje u svojoj dobroti i veličini. Dakle, imati pred očima stvaranje kao Božji dar je zajednička točka za sve nas. Zatim slijedi povijest spasenja. Naravno da ne možemo reći: to oslobođenje iz Egipta, vrijeme provedeno u pustinji, ulazak u Svetu zemlju a zatim ostali problemi, veoma su nam daleki, nisu naša povijest. Ali moramo paziti na temeljnu strukturu te molitve. Temeljna struktura je da se Izrael sjeća Gospodinove dobrote. U toj je povijesti mnogo mračnih dolina, mnogo teških i smrtonosnih prolaza, ali Izrael se spominje da je Bog bio dobar te može preživjeti u toj mračnoj dolini, u toj dolini smrti, jer se sjeća. Spominje se Gospodinove dobrote, njegove moći; njegovo je milosrđe neprolazno. A to je važno i za nas: spominjati se Gospodinove dobrote. Spomen postaje snaga nade. Spominjanje nam kaže: Bog postoji, Bog je dobar, njegovo je milosrđe vječno. I tako sjećanje, također u tami jednog dana, jednog vremena, raskrsljuje vrijeme prema budućnosti: to je svjetlo i zvijezda koja nas vodi. I mi se spominjemo Božje dobrote, njegove milosrdne i vječne ljubavi. Izraelova povijest je već neko sjećanje također za nas, kako se Bog pokazao, stvorio si svoj narod. Zatim je Bog postao čovjekom, jednim od nas: živio je s nama, trpio s nama, umro za nas. Ostaje s nama u sakramentu i u Riječi. To je povijest, spomen Božje dobrote koji nam jamči svoju dobrotu: njegova je ljubav vječna. A zatim u ovoj dvije tisuće godina dugoj povijesti Crkve postoji uvijek, iznova, Gospodinova dobrotu. Nakon mračnog razdoblja nacističkog i komunističkog progona, Bog nas je oslobodio, pokazao da je dobar, da ima snagu, da njegovo milosrđe vrijedi zauvijek. I, kao što je u zajedničkoj, kolektivnoj povijesti, prisutan taj spomen Božje dobrote, pomaže nam, postaje nam zvijezda nade, tako i svaki od nas ima svoju osobnu povijest spasenja i moramo doista izvući korist iz te povijesti, imati uvijek pred očima spomen velikih stvari koje je učinio u mojem životu, da bih se pouzdao: njegova je ljubav vječna. I ako sam danas u tamnoj noći, on će me sutra osloboditi jer je njegova ljubav vječna.

Vratimo se sada Psalmu, jer se, na kraju, ponovno vraća stvaranju. On – tako kaže Psalam – "daje hrane svakom tijelu" (r. 25). Molitva Psalma se zaključuje pozivom na hvalu: "Hvalite Boga nebeskog: vječna je ljubav njegova!". Gospodin je dobar i brižni Otac, koji daje baštinu svojoj djeci i

svima razdjeljuje hranu za život. Bog koji je stvorio nebo i zemlju i velika nebeska svjetlila, koji ulazi u povijest ljudi da donese spasenje svoj svojoj djeci je Bog koji ispunja svemir svojom dobrohotnom prisutnošću brinući se za život i dajući kruh. Nevidljiva moć Stvoritelja i Gospodina opjevana u Psalmu otkriva se u maloj vidljivosti svakodnevnog kruha kojeg nam daje, kojim nas održava na životu. I tako taj kruh simbolizira i sažima ljubav Boga kao Oca i otvara nas novozavjetnom ispunjenju, onom "kruhu života", euharistiji, koja nas prati u našem vjerničkom životu, anticipirajući konačnu radost mesijanske gozbe na nebu.

Predraga braćo i sestre, blagoslovna hvala Psalma 136 omogućila nam je prijeći najvažnije etape povijesti spasenja, sve do pashalnog otajstva, u kojem Božje spasenjsko djelovanje prispjeva svojem vrhuncu. Sa zahvalnom radošću slavimo dakle Stvoritelja, Spasitelja i vjernog Oca, koji "je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni" (Iv 3, 16). U punini vremena, Sin Božji postaje čovjekom da dadne život za spasenje svakog od nas i daruje se kao kruh u euharistijskom otajstvu da bi nas uveo u svoj savez koji nas čini sinovima. Eto dokle seže Božja milosrdna dobrota i uzvišenost njegove "vječne ljubavi".

Želim zato zaključiti ovu katehezu riječima koje je sveti Ivan napisao u svojoj Prvoj poslanici i koje bismo morali uvijek imati pred očima u svojoj molitvi: "Gledajte koliku nam je ljubav darovao Otac: djeca se Božja zovemo, i jesmo. A svijet nas ne poznaje zato što ne poznaje njega" (1 Iv 3, 1).

Saluto in lingua croata:

Upućujem srdačan pozdrav svim hrvatskim hodočasnicima, a osobito vjernicima iz Splita. Zadaća je kršćana sveto živjeti. Dok obilazite grobove apostola u gradu Rimu, sjetite se primjera njihovog života kojega su dali za vjernost Kristu. Hvaljen Isus i Marija!

© Copyright 2011 - Libreria Editrice Vaticana